

משרד העבודה הרווחה
והשירותים החברתיים
חוסן חברתי לישראל

רשות חסות הנוער

פורום מתמחי פסיכיאטריה

07.02.22

"אני אוהב את האור
כי הוא מראה לי את הדרך,
אך אני אוהב גם את החושך
כי הוא מראה לי את הכוכבים."

אוג מנדיאו

ייעוד

יעוד רשות חסות הנוער הוא לשמש כגורם המרכזי בישראל המומחה בפיתוח והפעלת רשת מעונות המספקים מענים ופתרונות מגוונים וייחודיים בחינוך, שיקום וטיפול חוץ-ביתי סמכותי כופה לבני נוער במצבי סיכון וסכנה, הנמצאים בקצה הרצף ומופנים לחסות על פי החוק או בצל החוק.

המומחיות

ממומחיות לאומית בטיפול סמכותי כופה חוץ-ביתי בבני נוער בקצה רצף הסיכון במדינת

ישראל

המטרה

בוגרי חסות הנוער יהיו עצמאים ובריאים, בעלי תחושת רווחה,
איכות חיים ומסוגלות אישית, תוך שהם משתלבים בהצלחה בכל
מעגלי החיים - לימודים, צבא, שירות לאומי, תעסוקה, פנאי וקהילה.

כללי

הטיפול המוסדי נתפס באופן בסיסי כמאפשר חלופה מתאימה לקשר עם דמויות הוריות אחרות ומטיבות (עומר 2000)

נוכחותם וזמינותם של אנשי הצוות במשך שעות רבות של היום מעודדת את קיומן של התייחסויות גומלין ומעלה את תחושת הביטחון, ובכך מספקת לחניכים, שלעיתים קרובות עולמם הפנימי כאוטי, מסגרת יציבה ומסודרת (הטב 2002)

כל שנת שהייה נוספת במסגרות חסות הנוער הפחיתה את סיכויי של נערה להיות מואשם בפלילים, הגדילה את סיכוי לתעסוקה יציבה והביאה לצמצום הפערים בינו/ה לבין בני נוער בעלי מאפיינים סוציו-אקונומיים דומים (דו"ח מבקר המדינה, 2020)

האתגר

בכפיה

מתח

טיפול

לבחירה

מכפיה

חינוך טיפול ומה שביניהם

המטפל יבחן את עברו של החניך ואת השפעתו על התנהלותו והתנהגותו

המחנך יבין את עברו של החניך אך יתייחס למרכיבי ההווה וישאף לכוונו לעתיד טוב יותר

המדריך

Doing

תפקוד
עשייה

מוכוון עולם חיצוני
אהבה עם תנאים
תפקיד ה"אבא"

מתח

Being

הוויה
רגש

מוכוון עולם פנימי
הכלה, אהבה ללא גבול
תפקיד ה"אמא"

המטפל

Being (היות/הוויה) ו-Doing (עשייה) הנם מושגים מעולם הפסיכואנליזה, המקושרים לעבודתו התיאורטית של וויניקוט והם מבחינים בין עיסוק בהוויה ובפנימיות האדם, לבין עיסוק בהיבטים הקשורים בעשייה, פעולה וחיצוניות.

"בהופכנו למדריכים מטפלים, עלינו לאחוז בידם של אלה שאיבדו דרכם ביערות האפלים ולכן איבדו תקווה. הם ישאבו עידוד מנכונותנו להדריכם דרך הגיהינום בחזרה לחיים, בעודנו מסבירים להם בכל צעד שנצעד יחדיו, את המכלול האין סופי של הרגשות שבהם ניתקל בדרכנו. אך כדי לצאת לדרך זו, חייב כל אחד מאתנו, כדאנטה, לפגוש תחילה את עצמו באפלה שלו, שבה אבדה לו דרכו הישרה. כדי שייעשה אדם, עליו להיות בראש ובראשונה הוא עצמו, כי רק אז יוכל להיות אדם לזולתו"

(בטלהיים, 1967)

חוק הנוער טיפול והשגחה, תש"ך - 1960

הכלל: ההורים אחראים על ילדיהם (אפוטרופסיים טבעיים).

היוצא מן הכלל: מקרים שבהם לא נשמרת האוטונומיה של ההורים. כגון במקרה ש:

- ההורה אינו מקיים את חובתו כלפי הילד
- ההורה משתמש לרעה בסמכותו באופן המסכן את הילד או פוגע בו.
- אין די בסמכות ההורים כדי לתת מענה

התוצאה: התערבות המדינה – רשויות הרווחה ובתי המשפט.

החוק קובע הליך דו-שלבי להתערבות בעניינו של קטין:

נזקקות [?] דרכי טיפול

במקרים דחופים: אמצעי חירום או צו ביניים (לפני קביעת נזקקות)

ההורים הם המשיבים להליך לפי חוק הנוער טיפול והשגחה.

עו"ס חוק הנוער- הינו הגורם המתכלל לטיפול בחוסה מבחינת המעון.

חוק הנוער שעד"ט

• 1971 נתקבל בכנסת חוק הנוער שעד"ט וכן נעשו בשנת 2008
תיקונים נרחבים בחוק:

עקרונות החוק:

- מימוש זכויות הקטין, הפעלת סמכויות ונקיטת הליכים כלפיו ייעשו תוך שמירה על כבודו של הקטין, ומתן משקל ראוי לשיקולים של שיקומו, הטיפול בו שילובו בחברה, גילו ומידת בגרותו.
- זכויותיו של הקטין – הקטין זכאי שתינתן ההזדמנות להביע את עמדתו רצונותיו ורגשותיו בדרך ותינתן לעמדתו משקל ראוי בקבלת החלטה.

השינויים המרכזיים בחוק:

- שופטי נוער הוענק מעמד רשמי.
- ניתן יותר מעמד להורים בהליך המשפטי- המגמה לשתף את ההורים ככל האפשר.
- קצין מבחן – ע"פ החוק הקיים בכל מצב של חקירה או מעצר המשטרה תודיע לקצין מבחן ואף רשאי בית משפט להוראות
- על מסירתו להשגחה זמנית עד מתן פסק דין.
- סנגור- כל קטין שעצור או הוגש כתב אישום זכאי לייצוג ציבורי, ללא קשר למצב כלכלי, חומרת העבירה.
- אין סיווג לילד/ נער/ בוגר רך/בוגרת רכה – החוק מגדיר כל מי שמתחת לגיל 18 כקטין. לרבות בגיר שביום הגשת כתב.
- האישום נגדו לא מלאו לו 18.
- הדגש על חיזוק זכויות של עובר חוק קטין – למשל במצב של קבלת החלטה, בדיונים בבית משפט, יתאפשר לו להביע את עמדותיו.

רצף המענים

הסביבה הטיפולית - הנחות יסוד

סביבה טיפולית יציבה מאפשרת לחניכים והחניכות להתנסות בחוויות מתקנות ומקנה להם הזדמנויות הולמות מבחינה התפתחותית כדי לאזן את החוויות המזיקות שהתנסו בהם בעבר.

מערכות יחסים מיטיבות עם מבוגרים נורמטיביים המהווים דמויות לחיקוי כמחולל השינוי

המשמעותי ביותר בחיי בני הנוער

הסביבה הטיפולית - הנחות יסוד

חסות הנוער מהווה את הקו האחרון לטיפול ולהצלת בני נוער מקצה רצף הסיכון במדינת ישראל -
אין אחרינו כלום מלבד הכלא והרחוב. בניגוד לכלל המסגרות החוץ-ביתיות האחרות, אנו מחויבים
להכלה אינסופית של בני הנוער המופנים אלינו

היבטים פרקטיים של התפיסה

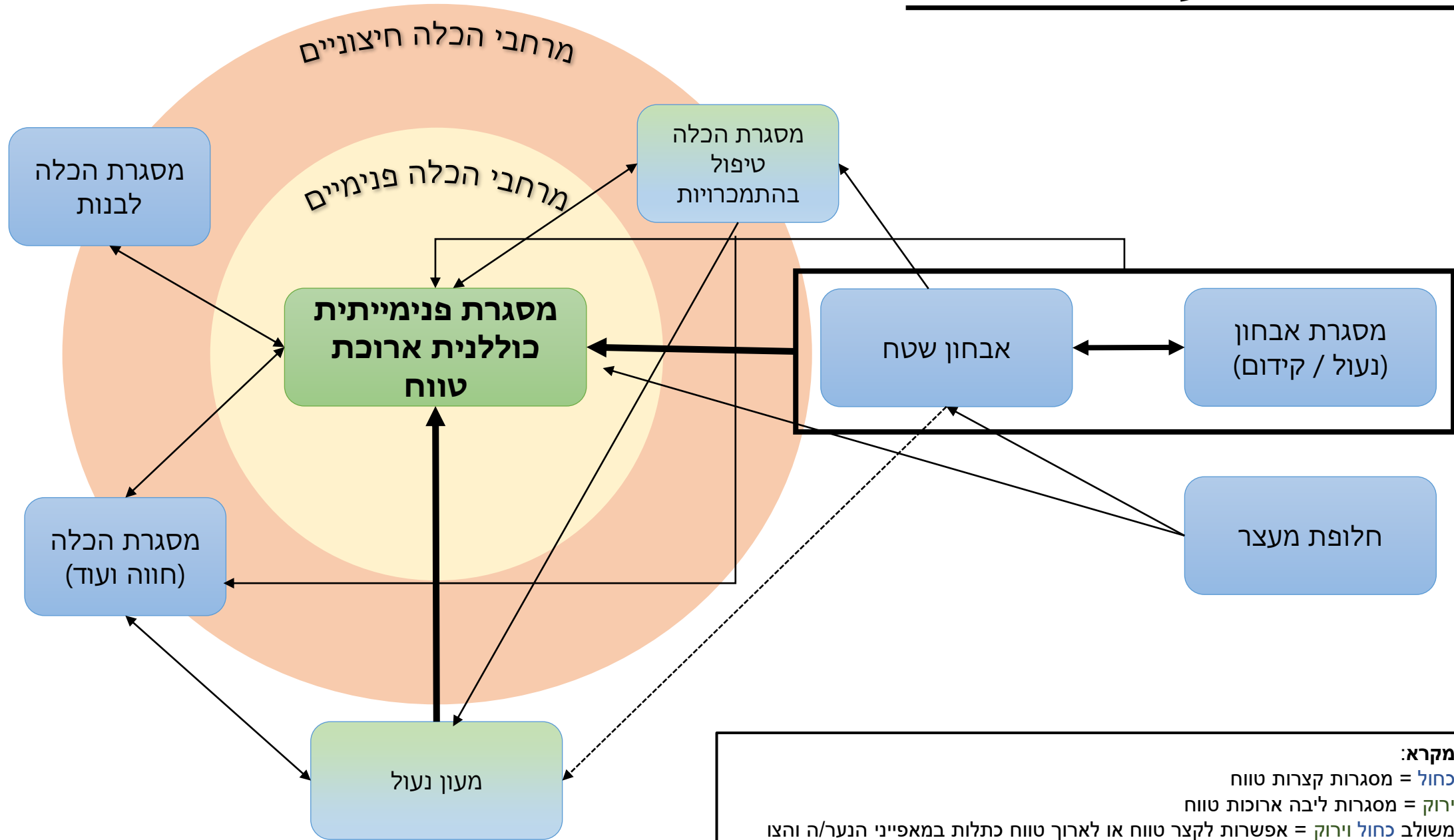
מודל משפחתי - קבוצות קטנות, אווירה נורמטיבית, שילוב נכון של being - doing בתוך הקבוצה

קביעות אובייקט - רכז/ת קבוצה / צוות, עו"ס (שימור עובדים ערך מרכזי)

קביעות מקום - מעבר למסגרות אם פנימייתיות המתמחות בטיפול ארוך טווח האחריות לליווי הנער/ה עד הבאתו ל-"קו הסיום" - קבוצות רב גילאיות, המעון המקיף / כוללני, מסגרת אחת מלווה את הנער/ה לאורך כל דרכם בחסות הנוער

דרכו של נערה/ה בחסות

המרחב התפיסתי הראשון כולל מעונות שבהם מרחבי התערבות קצרי טווח

המהווים את "שערי הכניסה" העיקריים והראשוניים למערך המענים ברשות:

- מעונות ממשלתיים לאבחון והתערבות במשבר (הכוללים מרחבי 'מגן' ו'קידום').

- חלופות מעצר.

- מסגרת אבחון באמצעות השטח.

- מסגרת אבחון לטיפול בהתמכרויות.

המטרות של כלל המענים להלן הן: אבחון והסתכלות, הגברת המוטיבציה והבשלות לטיפול, השמה ושילוב בני הנוער במסגרות חינוכיות-טיפוליות מתאימות להמשך תהליך ארוך טווח

מסגרת התערבות במשבר ואבחון

מסגרת אבחונית קצרת מועד - מסגרת קצרת מועד (**עד שלושה חודשים**) המתמחה בתהליכי אבחון מיון והתארגנות, המגבשת המלצה להמשך התהליך הטיפולי, בין אם בקהילה ובין אם במסגרת אם בחסות הנוער, בהתאם למאפייני החניכ/ה

משימות מרכזיות - התארגנות, אבחון וגיבוש המלצה על תהליך המשך הטיפול

המרחב התפיסתי השני כולל את המעונות ארוכי הטווח האחריות מקצה לקצה להביא את הנער/ה

להצלחה בתהליך החינוכי-טיפולי, שבהם פועלים מגוון מרחבי התערבות:

- מעונות פנימייתיים כוללניים (לרבות קהילות טיפוליות) - שבהם פועלות קבוצות בתנאי פנימייה כוללנית - מכונים 'מרחב הקידום' והם מהווים את עיקר המאסה של המענים ארוכי הטווח;
- הוסטלים כוללניים (להלן פנימייה קהילתית כוללנית) - מסגרות קטנות בתנאי פנימייה כוללנית המיועדות להעניק מענה ייחודי לצורך מוגדר (לבני נוער מונמכים ומונמכות קוגניטיבית, לצעירות בנות 17 - 20 וכיוצ"ב).
- הוסטלים משלבים בקהילה (להלן פנימייה קהילתית משלבת) - מכונים 'מרחב השילוב' והם מתאימים למאפייני האוכלוסייה מוגדרים כגון מענה רצף למעונות ממשלתיים ולקהילות הטיפוליות, וכן גם עבור בני נוער בצו שעדי"ט בגילאי 18 - 21.

מסגרת 'אם'

מסגרת פנימייתית כוללנית - מתמחה בתהליכים ארוכי טווח, מהווה עבור החניכים מקום קבוע לאורך כל שהותם בחסות הנוער (לאחר תהליך אבחוני), וככזו היא האחראית על הבאת החניכים לקו הסיום כך שיוגדרו "בוגרי חסות הנוער". מסגרות אלו יהיו גדולות יחסית והן יאפשרו לקיים בתוכן בית-ספר שישמש כזירת עבודה טיפולית מרכזית לבניית **תחושת המסוגלות** של בני הנוער

משימות מרכזיות - ליווי החניכ/ה לאורך כל המסע שלהם בחסות הנוער, הכנתם לחיים שאחרי החסות, הקניית תחושת מסוגלות, תעודת בגרות מלאה/מקצוע, העברת מקל למסגרות המשך

זמן לתהליך אפקטיבי בחסות ~ **שנתיים** (מינימום)

מסגרות הכלה

מסגרת העצמה והתארגנות - מתמחות בתהליך התארגנות והעצמה ברמה הפרטנית במטרה שהנער/ה יחזרו למסגרת האם מחוזקים ובעלי מוטיבציה להמשך התהליך הטיפולי-חינוכי

משימות מרכזיות - העברת בני נוער תוך זמן מוגבל (שבועות עד חודשים בודדים) חזרה למסגרות האם להמשך התהליך הטיפולי.
מסגרות העצמה להעברת בני הנוער מהמרחב הנעול למסגרות אם.

המעון נעול

מרחב התארגנות והתערבות במשבר - דגש על הצרכים הפיזיים והרגשיים, משמשים להתארגנות של בני הנוער והכנתם למסגרת המשך בחסות הנוער. השאיפה היא שבני נוער ישהו במעון נעול לפרק זמן מוגבל בלבד. המעון הנעול בהגדרה עובד עם בני הנוער המורכבים ביותר בחסות הנוער (ובמדינת ישראל) ולהם המשימה המורכבת ביותר..

משימה מרכזית- העברת בני נוער תוך זמן מוגבל למסגרות האם אחרי שעברו תהליך התארגנות. מעונות אלה נדרשות ליכולות הכלה ללא גבול.

משימתם המרכזית של מעונות במרחב תפיסתי זה היא קליטת בני הנוער במשבר שלא הצליחו להחזיק את המסגרת הפנימייתית, לפרק זמן מוגבל של מספר חודשים, במטרה לקיים תהליך התארגנות וטיפול במשבר, על-מנת להחזירם למסגרת האם ממנה הגיעו. במובן זה, מרחבי ההתערבות במרחב התפיסתי השלישי נועדו להגדיל את מרחבי ההכלה של המסגרות הפנימייתיות בחסות הנוער בכדי למנוע נשירה.

מרחב חוות חקלאיות: בניגוד למרחב המגן, תהליכי חווה מבוססים על שיח של בחירה עם הנער/ה. בחווה אין חומות ולא נועלים מאחורי דלתות, אם כי מיקומם של החוות מבודד בטבע ומרוחק וגם בהן הממשק עם הקהילה הסובבת ועם קהילת המוצא הינו מוגבל ביותר. אורך החיים בחווה אינטנסיבי ביותר תוך מינוף הסמכות באמצעות העובדה שהנער יכול לבחור, במעשיו, להגיע למעון נעול או לכלא. הגישות הטיפוליות בחווה שונות ומבוססות על מתן הזדמנות ליצור שינוי בסיפור החיים, הפגשת הנער/ה עם התמודדויות לא מוכרות בתוך שדה חיים חדש והטלת האחריות עליהם. מדובר במסגרות עבודה קטנות המאפשרות נראות גבוהה של בני הנוער, לצד גישה טיפולית פרטנית. מטרות השהייה בחווה הן חיזוק יכולות ההתמדה, בניית תחושת המסוגלות, עבודה על תפוסים דרך משברים ויצירת מוטיבציה לחזור חזרה למסגרת האם תוך בחירה מודעת בהמשך התהליך החינוכי-טיפולי ארוך הטווח.

הפרק הסוגר את מערך ההתערבויות הטיפוליות שמעניקה חסות הנוער הוא המרחב התפיסתי הרביעי של ליווי בוגרי המעונות, הן בשילובם במסגרות המשך כגון מכינות קדם צבאיות / נוצ"ץ / ית"ד, בגיוסם לצבא, לשירות אזרחי, ביצירת מסלולי תעסוקה וקריירה, בחזרתם לקהילת המוצא והן בשילובם בדירות הבוגרים.

בני נוער שישולבו במערך זה הם בוגרי מעונות חסות הנוער, שסיימו שהותם באחת מהמסגרות הפנימייתיות (מרחב תפיסתי שני) ושזכאים לסיוע נוסף, כנדרש בפרק ז', סעיפים 38-41 לחוק הנוער שפיטה, ענישה ודרכי טיפול.

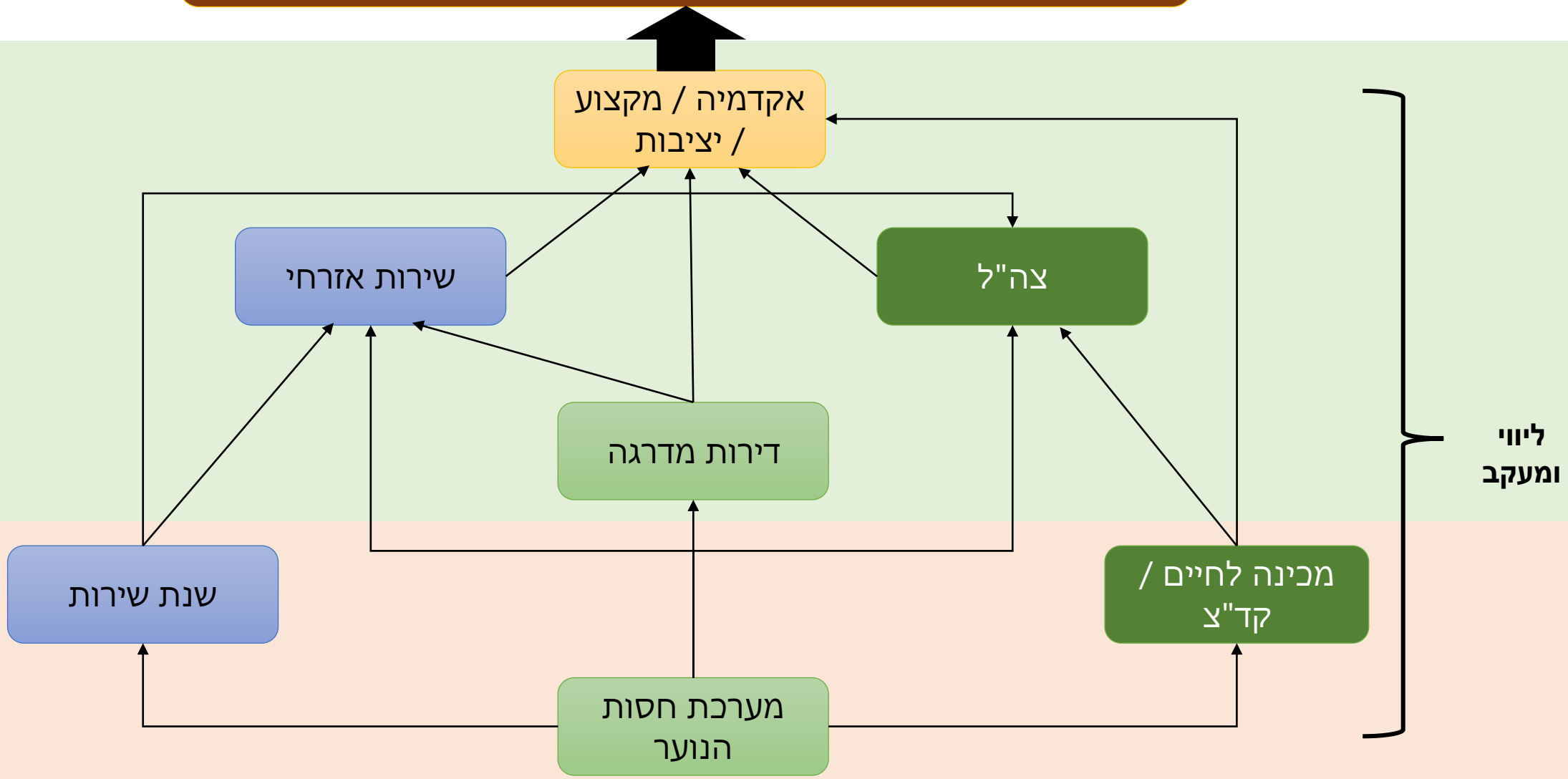
אזרח תורם, מעורב ומשולב בליבת החברה הישראלית

מלגות

תכנית מנטורינג לבוגרים

משפחות מארחות
ליווי באחריות
מסגרת הליבה

המעורבות - הסכנה

המעורבות למעונות הנעולים של מאות בני נוער בשנה בשל ניהול לא נכון

דוחות מבקר, בג"צים וביקורת חריפה על מעורבות מוגזמת, כגלל התור וחוסר המענה למאות בני נוער

דוחות מבקר, בג"צים וביקורת חריפה על מעורבות מוגזמת, כגלל התור וחוסר המענה למאות בני נוער

הרחבת המעונות הנעולים ("המתווה") לצד דגש ניהולי על כך שהמעורבות

מעונות נעולים מלאים, אין תנועה מהמרחב הנעול למרחב הקידום (התנועה היא רק כלפי מטה)

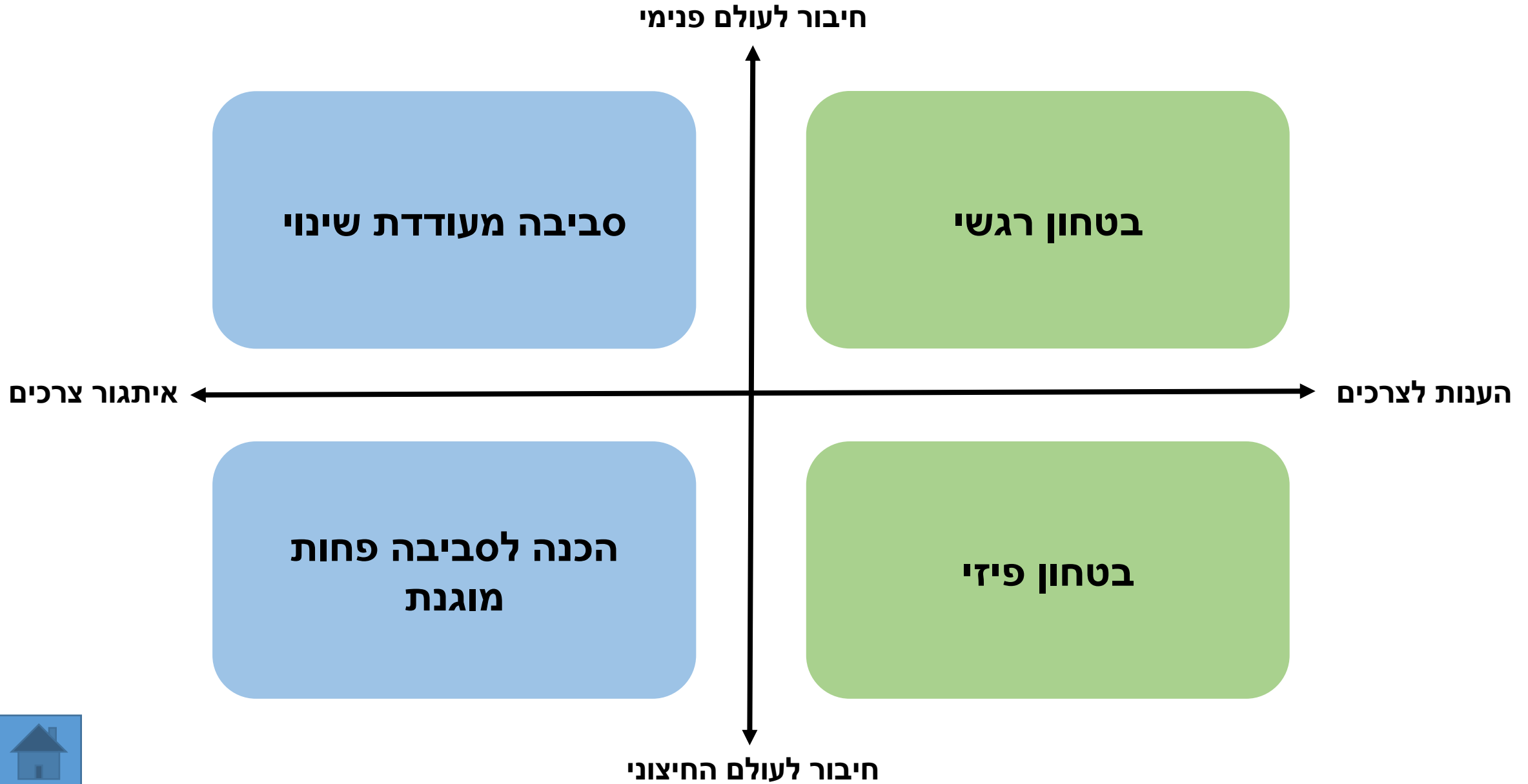
חסות הנוער הופכת הלכה למעשה ל"שב"ס"
אין דגש על התהליך הטיפולי-חינוכי ובני נוער נשארים נעולים לפרקי זמן ארוכים מבלי לקבל מענה אמיתי

הסביבה הטיפולית - חינוכית

מרכיבי הסביבה הטיפולית

נקודות איזון (דינאמיות) על פני הרצפים

פחות מידי

יותר מידי

חסך פיזי, הזנחה

הגנתיות יתר, דיכוי

חסך רגשי, חוסר תחושת
שייכות

סימביוטיות, חנק

סביבה מקבעת, ניוון

הצפה, בלבול, כשל

"חממה", תלות

"זריקה למים עמוקים"

בחינת כל מרכיב סביב חמש נקודות התייחסות

כישורי צוות

כלים, שיטות ותהליכים

מאפיינים תרבותיים

תשתיות פיזיות

קשיים, אתגרים ודילמות

ביטחון רגשי

בטחון רגשי

הגדרה - היכולת של החוסה לחוש מוכל, מובן, רצוי, אהוב, יכול לסמוך ובעל ערך.

התבוננות ובחינת כל מרכיב סביב חמשת נקודות ההתייחסות:

מאפיינים
תרבותיים

כלים, שיטות
ותהליכים

כישורי צוות

קשיים, אתגרים
ודילמות

תשתיות ואמצעים

ביטחון רגשי - כישורי צוות

יכולת קבלה, הכלה, אמפטיה, שימת גבולות

יכולת גמישות והתייחסות אישית לכל חניך וחניך

מסירות ומחויבות

העמדת טובת החניכ/ה במרכז

בהירות ועקביות

אוטנטיות

ביטחון רגשי - כלים, שיטות ותהליכים

צוות מתואם במסריו לגבי ציפיות, חוקים, וגבולות

מגוון הזדמנויות לביטוי אישי, הכרה וטיפול חוזקות

הזדמנויות מפגש והדברות - חניכים וצוות

תהליך מותאם לקליטת חניכים חדשים

יצירת קשרים חמים ואישיים בין אנשי הצוות לחוסים

ביטחון רגשי - מאפיינים תרבותיים

ערכים: קבלה, זמינות התייחסות אישית

ביטויי חום ואהבה/ אכפתיות

דיאלוג פתוח - לגיטימציה ועידוד ביטוי רגשות

לגיטימציה לשונות

נכונות צוות להכיר ולהודות בטעויות

תחושת שייכות, "גאוות יחידה"

ביטחון רגשי - תשתית ואמצעים

הכשרות וליווי צוותים

שימוש נכון במשאבים מקצועיים כגון פסיכיאטר, פסיכולוג

צוות הטרוגני

אנשי צוות המהווים דמויות לחיקוי עבור החניכים

שימור הצוות

ביטחון רגשי - קשיים, אתגרים ודילמות

חוסר האמון והסגירות / הגנתיות שהחניכים מביאים עימם

פער בין צרכי החניכים לבין מה שהם מבטאים

קושי להעניק חום ואמפטיה לחניכים המביאים זלזול, לעג
והתנהגויות אלימות

דילמות:

טובת החניכ/ה הבודד/ת אל מול טובת הקבוצה / צוות

גבולות בנגישות

ביטחון פיזי

בטחון פיזי

הגדרה - הבטחת קורת גג, סיפוק צרכים פיזיים, הגנה מפני פגיעה בגוף או ברכוש של החניכ/ה

התבוננות ובחינת כל מרכיב סביב חמשת נקודות ההתייחסות:

מאפיינים
תרבותיים

כלים, שיטות
ותהליכים ארגונים

כישורי צוות

קשיים, אתגרים
ודילמות

תשתיות פיזיות

ביטחון פיזי - כישורי צוות

זיהוי מצבי סיכון ויכולת התערבות למניעת הסלמה

הצבת גבולות אפקטיביים

חוסן נפשי

ביטחון עצמי

שיקול דעת

יכולת התמודדות עם מצבי לחץ ומצוקה

ביטחון פיזי - כלים, שיטות ותהליכים

סדר יום ברור, מוכר ומותאם לצרכי החניכים / חניכות

הגדרת קווים אדומים ברורים

מדיניות וכלים להרתעה ותגובה / ענישה

מנגנוני דיווח ושיתוף ע"י חניכים/ות ואנשי צוות

תהליך מותאם לטיפול באירועים חריגים

ביטחון פיזי - מאפיינים תרבותיים

ערכים של כבוד

פתיחות

שקיפות

אמון

ניקיון ואסטיקה

ביטחון פיזי - תשתית ואמצעים

שימוש אופטימלי במבנה ובמרחב הקיים בהיבט הטיפול-
חינוכי והבטיחותי.

משאבים לסיפוק צרכים בסיסים

זמינות אנשי צוות

זמינות שירותים רפואיים

אבטחה ושמירה מהחוץ

איכות המזון וכמות מספקת (כמו בבית נורמטיבי)

ביטחון פיזי - קשיים, אתגרים ודילמות

מגבלות תשתית

חוסר התאמה של חניכה לפרופיל המסגרת

צוות חשוף למצבי סיכון וסכנה

העדר יכולת להשגיח בכל זמן נתון

חשיפה לתביעות משפטיות

החדרת אמצעים מסוכנים מהחוץ פנימה (סמים, נשק וכו')

העדר שיתוף פעולה מצד מוסדות חיצוניים וקהילה

סביבה מעודדת שינוי

סביבה מעודדת שינוי

הגדרה - מתן כלים והזדמנויות להרחבת המודעות העצמית, הגברת תחושת המסוגלות, חיזוק המוטיבציה לשינוי, סימון יעדים לצמיחה אישית, והתפתחות ותמיכה בתהליך השינוי

התבוננות ובחינת כל מרכיב סביב חמשת נקודות ההתייחסות:

מאפיינים
תרבותיים

כלים, שיטות
ותהליכים ארגונים

כישורי צוות

קשיים, אתגרים
ודילמות

תשתיות פיזיות

סביבה מעודדת שינוי - כישורי צוות

מהווים מודל לשינוי בממדי השינוי הנכסף

יצירתיות

יכולת לנוע בגמישות על הרצף שבין סמכות לאוטונומיה

יצירת רצף חוויות הבונות תחושת מסוגלות עצמית

פיתוח החניכים ועידודם לקבל על עצמם אחריות והובלה

הבנת תהליכים אישיים וקבוצתיים ויכולת התערבות

אפקטיבית

סביבה מעודדת שינוי - כלים, שיטות ותהליכים

הצבת מטרות ויעדים אישיים וארגוניים

גיבוש תוכניות פעולה, יישום, מעקב ובקרה

שיתוף החניכים באחריות לשינוי האישי והארגוני

נוכחות מודלים לחיקוי - קבוצת השווים, בוגרים, אנשי צוות

הבניית שלבים נושאים, משימות וטקסי מעבר בין שלבים

מיסוד תהליכי משוב (סגל וחניכים)

מיסוד תהליכי משוב (סגל וחניכים)

הכרה וחיזוק מאמצי שינוי

סביבה מעודדת שינוי - מאפיינים תרבותיים

ערכים של צמיחה, אחריות וחדשנות

שימוש בשפה של שינוי וחיבוק השינוי

מסגרת בוחנת, לומדת עצמה ומתחדשת

עידוד יוזמות של חניכים וצוות

סביבה מעודדת שינוי - תשתית ואמצעים

תפיסה טיפולית - חינוכית מגובשת ומוסכמת לגבי מהות

השינוי:

- ברמה הרגשית
- ברמה התפקודית
- ברמה ההתנהגותית

סביבה מעודדת שינוי - קשיים, אתגרים ודילמות

ויתור על מקור סמכות וידע

חשש מאובדן שליטה וכישלון

משך שהות קצר של חניכים / חניכות במסגרות

חוסר מוטיבציה לשינוי אצל חלק מהחניכים / חניכות

היעדר משאבים, מודעות, מוכנות להתנסות בכלים ודרכים

חדשניות לא קונבנציונאליות

הכנה לסביבה פחות מוגנת

הכנה לסביבה פחות מוגנת

הגדרה - מפגש של החניכים עם האתגרים והקשיים הצפויים בהמשך הדרך והקניית כלים לתפקוד אפקטיבי מולם. חיזוק כישורי ההסתגלות של החוסים ובמידת האפשר הכנת הסביבה העתידית להשתלבות החוסים בתוכה.

התבוננות וביחנת כל מרכיב סביב חמשת נקודות ההתייחסות:

מאפיינים
תרבותיים

כלים, שיטות
ותהליכים ארגונים

כישורי צוות

קשיים, אתגרים
ודילמות

תשתיות פיזיות

הכנה לסביבה פחות מוגנת - כישורי צוות

הכרה והשלמת עם מגבלות ההשפעה

הכנה לפרידה בריאה של החניכים

יכולת להיפרד ולבצע העברת מקל מסודרת

הכנה לסביבה פחות מוגנת - כלים, שיטות ותהליכים

מעורבות המשפחה והקהילה בתהליך

הרחבה הדרגתית של מרחב ההתנסות והאוטונומיה

אינטראקציות בין המסגרת לקהילה או למסגרת ההמשך

סימולציות והתנסויות עם הסביבה העתידית ועיבודם

הבניית תהליך פרידה ויישומו

קשרי עבודה הדוקים עם המסגרות ברצף הטיפול

הכנה לסביבה פחות מוגנת - מאפיינים תרבותיים

ערכים של הישגיות, עצמאות ונורמטיביות חברתית

הכנה לסביבה פחות מוגנת - תשתית ואמצעים

קיום קשרים עם הקהילה המקומית בה ממוקמת המסגרת

הכנה לסביבה פחות מוגנת - קשיים, אתגרים ודילמות

העדר שיתוף פעולה מצד חלק מהמשפחות והקהילות

חוסר אלימה בין שאיפות החניכים לבין היכולות

חוסר אמון של הצוות בכוחות הפועלים בסביבה אליה מופנה
החניכ/ה

הצבת רף גבוה אך לא מידי

להכיר במגבלות ולתת לגיטימציה לכישלונות ורגרסיה

שיתופי פעולה עם שותפי תקפיד מחוץ למסגרת

אתגרים:

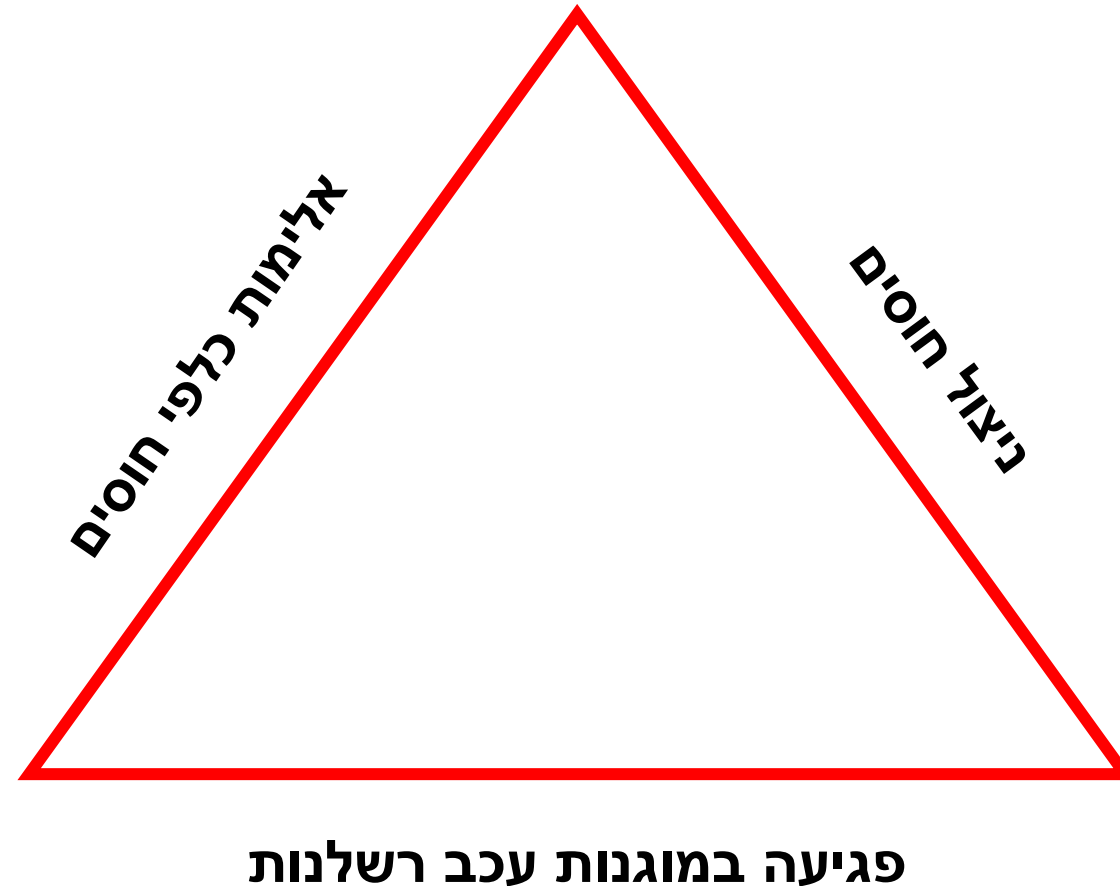

כללי המוגנות

קווים אדומים לעובדים במעונות חסות הנוער

עיקרון המוגנות

**לכל נער/ה הזכות לחוש עצמו מוגן והחובה לא לפגוע
בעצמו או באחר**

10 כללי המוגנות

יכולת אנשי הצוות למנוע תהליכי הסלמה והידרדרות למשבר

המסגרת כמערכת לימודית

אחריות איש הצוות / המחנך

כללים וקווים אדומים ברורים ותגובות עקביות

עבודה קבוצתית - חיבור לנורמות הרצויות

מגע מודע

10 כללי המוגנות - המשך

"הצמדה - הרחקה"

תכנית אישית לכל נער/ה

מוגנות אנשי הצוות

מוגנות בשעות הלילה

מילים... למחשבה

- "עשו את הצעד הראשון מתוך אמונה. אינכם חייבים לראות את כל גרם המדרגות. עשו רק את הצעד הראשון." מרטין לותר קינג
- "אם אתה מסוגל לחלום, אתה מסוגל גם לבצע" וולט דיסני
- "כשנסגרת דלת אחת – נפתחת אחרת, אבל לעיתים קרובות אנו ממשיכים להביט בצער רב כל כך בדלת הסגורה, עד שאיננו רואים את זו שנפתחה בפנינו." אלכסנדר גרהאם בל

מילים למחשבה...

- "פסימיסט רואה בהזדמנות קושי, אופטימיסט רואה בקושי הזדמנות" וינסטון צ'רצ'יל
- "אושרו האמיתי של האדם תלוי בהפעלה חסרת מעצורים של כישרונותיו." אריסטו
- "אנשים מסוימים תמיד מתאוננים על כך שלשושנים יש קוצים, אני אסיר תודה על כך שלקוצים יש שושנים." אלפונס קאר
- "לא נוכל לפתור בעיות באמצעות אותה צורת חשיבה שהשתמשנו כשיצרנו אותן." אלברט איינשטיין

משרד העבודה הרווחה
והשירותים החברתיים
חוסן חברתי לישראל